

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРНИЙ ТА ЕТНІЧНИЙ ТУРИЗМ»



<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший (бакалаврський)
<b>Освітньо-професійна програма</b>	«Журналістика» «Туризм» «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
<b>Загальний обсяг</b>	4 кредити ЄКТС
<b>Тривалість викладання</b>	4-й семестр, 8 чверть 2023-2024 н.р.
<b>Обсяг навчальних занять</b>	120 год.
у т.ч. аудиторні заняття	4 год/тиждень
лекції	2 години
практичні	2 години
<b>Мова викладання</b>	українська

**Кафедра, що викладає:** Туризму та економіки підприємства

**Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:** <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5646>

**Консультації:** за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

**Онлайн-консультації:** Microsoft Teams – команда «Культурний та етнічний туризм»

**Інформація про викладача:**



**Горожанкіна Наталія Анатоліївна,**  
доцент кафедри туризму та економіки підприємства, к.геог.н., доцент

**Персональна сторінка:**

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/gorozhanka.php>

**E-mail:** [horozhankina.n.a@nmu.one](mailto:horozhankina.n.a@nmu.one)

## 1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Культурний та етнічний туризм» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 061 «Журналістика», 242 «Туризм», 291 «Міжнародні відносини

суспільні комунікації та регіональні студії» на другому році навчання. Культурний та етнічний туризм розглядають як надання туристичних послуг на основі залучення привабливих елементів традиційної культури і побуту етнографічних груп якогось народу. Україна володіє великим потенціалом етнографічних ресурсів, який формують матеріальні і духовні складові традиційної культури.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

## **2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ**

**Мета дисципліни** – формування теоретичних знань і практичних вмінь у студентів щодо розв'язання регіональних етнографічних проблем, використання історико-культурних туристичних ресурсів, складання й пропонування планів розвитку культурного та етнічного туризму у регіоні, забезпечення туристичного сервісу.

**Основними завданнями вивчення дисципліни «Культурний та етнічний туризм» є:**

- знати основні поняття і методи дослідження культурного та етнічного туризму;
- знати базові критерії та напрямки культурного туризму;
- знати географію культурного та етнічного туризму в Україні та світі, головні тенденції і перспективи його розвитку;
- знати види об'єктів культурного та етнічного туризму.

## **3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

- вміти розрізняти різні культурні, історичні або архітектурні епохи;
- знати джерела культурного туризму в історії культури, прослідкувавши динаміку розвитку подорожей, їх мету, завдання і соціокультурні наслідки;
- вміти досліджувати культурний та етнічний туризм у зв'язку з певним типом культури, виявивши особливості мотивації подорожей, дати характеристику людині, що подорожує, у різних культурах;
- пояснювати особливості культурних заходів: фестивалі, релігійні свята, виставки тощо;
- аналізувати особливості українського культурного та етнічного туризму, його історію і сучасний стан.

## 4. СТРУКТУРА КУРСУ

### ЛЕКЦІЇ

#### **Тема 1. Загальні поняття культурного та етнічного туризму.**

- 1.1. Поняття та визначення культурного туризму.
- 1.2. Основні критерії об'єктів культурного туризму.
- 1.3. Зв'язок культурного та етнічного туризму. Етнокультурний туризм.
- 1.4. Передумови формування культурного та етнічного видів туризму.

#### **Тема 2. Туризм та довкілля.**

- 2.1. Культурне середовище як чинник розвитку туризму.
- 2.2. Роль місцевих громад у розвитку етнічного туризму.

#### **Тема 3. Зародження і розвиток етнічного туризму.**

- 3.1. Історія та розвиток етнотуризму.
- 3.2. Сучасний стан та етапи розвитку етнотуризму в Україні.
- 3.3. Світові моделі етнотуризму.

#### **Тема 4. Етнотуристичний потенціал.**

- 4.1. Етнотуристичний потенціал світу: історико - культурні ресурси.
- 4.2. Етнотуристичний потенціал України: історико - культурні ресурси.

#### **Тема 5. Організація етнічного туризму.**

- 5.1. Класифікація етнотурів.
- 5.2. Організація етнотурів.

#### **Тема 6. Нормативно - правова база етнічного туризму.**

- 6.1. Юридичні аспекти організації етнотуризму.
- 6.2. Міжнародні документи з етнотуризму.
- 6.3. Напрями державної політики в галузі туризму.

#### **Тема 7. Етнічний туризм як сегмент туристичного ринку.**

- 7.1. Вітчизняний і світовий етнотуризм.
- 7.2. Світові центри етнотуризму.
- 7.3. Чинники розвитку етнотуризму.
- 7.4. Інфраструктура етнотуризму.
- 7.5. Діяльність етнотуристичних підприємств.

### ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Загальні поняття культурного та етнічного туризму.

Тема 2. Туризм та довкілля.

Тема 3. Зародження та розвиток етнічного туризму.

Тема 4. Етнотуристичний потенціал.

Тема 5. Організація етнічного туризму.

Тема 6. Нормативно-правова база етнічного туризму.

Тема 7. Етнічний туризм як сегмент туристичного ринку.

*Інформація для здобувачів заочної форми навчання.* На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом

індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

## **5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

## **6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ**

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

### **6.1. Шкали**

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

#### **Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»**

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

### **6.2. Засоби та процедури**

Поточна успішність складається з успішності за одну контрольну роботу (максимально оцінюється у 40 балів), оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 8 занять по 5 бали, максимальна здобувач може отримати 40 балів) та оцінок за виконання самосійної роботи (20 балів: 2 презентації, які захищаються на практичних заняттях, де кожна оцінюється максимально по 10

балів). Отримані бали за контрольні роботи, практичні заняття та виконання самостійної роботи додаються. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

<b>Підсумкове оцінювання</b>	Визначення середньозваженого результату поточних контролів. У випадку коли здобувач отримав менше 60 балів – складається залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 40 тестів (максимальна оцінка – 40 балів) та 4 питання теоретичного спрямування, кожне з яких оцінюється по 15 балів за умови повного розкриття тематичного спрямування. Максимальна кількість балів за залік: 100
<b>Практичні заняття</b>	Дискусії, обговорення, де відпрацьовуються навички критичного мислення та аналізу, комплексного вирішення проблем, з використанням індивідуального та креативного підходу. Максимально оцінюються у 40 балів (8 занять × 5 балів/заняття).
<b>Самостійна робота</b>	Кожен здобувач/ка повинен/на підготувати: по 2 презентації, які необхідно захистити на практичних заняттях. Кожна презентація оцінюється у 10 балів. Максимально оцінюються у 20 балів (2през. × 10 балів).
<b>Контрольні заходи</b>	Одна контрольна робота максимально оцінюється у 40 балів і складається із 40 тестових питань по 1 балу за кожен вірну відповідь.

### 6.3. Критерії

#### 6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*:

В залежності від теми практичного заняття, кожне із них оцінюється або за участю в дискусіях, або за вирішенням тестових завдань.

*Участь у дискусіях* оцінюється в 5 балів, при чому:

- 1 – студент не має сформульованої власної позиції, може частково відтворити теоретичний матеріал;
- 2 – студент має складнощі із формулюванням відповіді на запитання, відстоюванням своєї позиції;
- 3 – студент дає неповні, поверхневі, необґрунтовані відповіді на поставлені запитання;
- 4 – студент дає повні і ґрунтовні відповіді на запитання, але не здатний аргументовано захищати свою позицію;
- 5 – студент дає повні і ґрунтовні відповіді на запитання, здатний аргументовано захищати свою точку зору.

#### 6.3.2. Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Оцінювання самостійної роботи відбувається через захист двох презентацій на практичних заняттях, де кожна оцінюється за наступними критеріями:

**9-10 балів** – студент/ка демонструє повне розуміння теми; може точно відповісти на всі запитання однокласників щодо даної теми; ділиться думками з іншими учасниками групи; говорить чітко впродовж 95-100% всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує

відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії, використовує нові слова для більшості слухачів; уважно слухає одногрупників, детально відповідає на всі питання форми оцінювання і завжди дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

**7-8 балів** – студент/ка демонструє розуміння теми; відповідає на більшість запитань одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло впродовж 80-90% всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії; слухає одногрупників, відповідає майже всі питання форми оцінювання та інколи дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

**5-6 балів** - студент/ка демонструє розуміння теми; відповідає на деякі запитання одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, інколи ставить уточнюючі питання;

**3-4 бали** – студент/ка не демонструє розуміння теми; відповідає на деякі запитання одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, уточнюючі питання не ставить;

**1-2 бали** - студент/ка демонструє розуміння теми, однак, не відповідає на жодні запитання одногрупників щодо даної теми; говорить не зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує терміни, використовує слова помилково; слухає одногрупників, уточнюючі питання не ставить.

### 6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота містить: 40 питань з трьома варіантами відповідей по 1 балу за кожну вірну відповідь.

## 7. ПОЛІТИКА КУРСУ

### 7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

## **7.2. Комунікаційна політика.**

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Культурний та етнічний туризм».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

## **7.3. Політика щодо перескладання**

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

## **7.4. Відвідування занять**

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквіумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

## **7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.**

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

## **7.6. Бонуси.**

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

## **7.7. Участь в анкетуванні.**

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції

стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Культурний та етнічний туризм».

## 8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час *лекцій та практичних занять* будуть застосовані такі методи навчання:

**Пояснення.** Тлумачення понять, явищ, принципів, термінів тощо, переважно під час викладання нового матеріалу.

**Навчальна дискусія, дебати.** Це обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

**Ілюстрування.** Застосування презентацій, відео та іншого медіа-контенту для підкріплення матеріалу, який пояснюється, обговорюється або завдань, які виконуються.

**Демонстрування.** Показ викладачем навчальних матеріалів у динаміці (використання фахових програм, формул, ситуацій тощо).

**Письмові та усні контрольні завдання.** Самостійна концентрація та відтворення отриманих знань та навичок в умовах обмеженого часу та джерел інформації.

**Демонстрація та обговорення презентацій.** Наочний показ медіа-супроводу усного виступу з елементами дискусії.

**Порівняння.** За його допомогою встановлюють спільні і відмінні ознаки предметів і явищ.

**Фільм.** Перегляд та обговорення фільмів (фрагментів), які ілюструють навчальний матеріал.

## 9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Бірічевська Л. В., Крайнюк Л. М. Етно-гастрономічний туризм: перспективи розвитку в Україні. *Сталий розвиток міст: матеріали XI Всеукр. студ. наук.-техн. конф. (24–26 квітня 2018 р., м. Харків)*. Харків, 2018. С. 47–49.

2. Вовк К. М. Управління розвитком подієвого туризму в регіоні: дис. ... д-ра філософії: 242 «Туризм» (24- Сфера обслуговування). Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Харків, 2020. 264 с.

3. Гончаренко М. Ф., Голод А. П., Никига О. В., Євдощенко О. В. Інноваційні засади сталого розвитку етногастрономічного туризму в регіоні. *Менеджер. Вісник ДонДУУ*. 2020. № 4 (89). С. 40–47.

4. Джаман В.О., Костащук І.І. Національна структура населення етноконтактних зон. Чернівці: ЧНУ, 2009. 288 с.



5. Джаман Я.В. Поліетнічна культурна спадщина – основа розвитку етнотуризму в Чернівцях. Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. *Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 9-11 жовтня 2014 р.)*. Чернівці: Видавничий дім «Родовід», 2014. С. 251-252.

6. Дутчак О. Теоретико-методологічні проблеми українського етнотуризму: історіографія. [www.pu.if.ua/depart/](http://www.pu.if.ua/depart/). /life/ Dutczak % 20O.doc.

7. Закон України «Про туризм». Відомості Верховної Ради України. 1995.№ 31. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.

8. Кирилюк Л.М. Нові (нетрадиційні) види туризму України. [http://www.nbu.gov.ua/portal/naturalNzvdpu\\_geogr/2008\\_17/novi%20vudu%20tyruzmy.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/naturalNzvdpu_geogr/2008_17/novi%20vudu%20tyruzmy.pdf).

9. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму. Київ: Вища освіта ХХІ століття, 2011. 334 с

10. Муравська С.В. Етнічний туризм: до проблеми визначення терміну. Розвиток етнотуризму : проблеми та перспективи: *Зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Молодих учених (Львів, 2 - 3 берез-ня 2011 р.)*. Львів: ЛІЕТ, 2011. С. 70-74.

11. Лизогуб В. А. Країнознавство : підручник. Харків : Право, 2019. 384 с.

12. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

13. Нестерчук І. К. Гастрономічний фестиваль та його значення для брендингу території у контексті вірменської культури. *Актуальні проблеми туризмології та туристичної практики. Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Інституту туризму Федерації профспілок України*. Київ, 2019. С. 47–49.

14. Рожнова В., Терес Н. Проблеми та перспективи розвитку етнотуризму: зарубіжний та український досвід. *Етнічна історія народів Європи*. Вип. 39. 2013. С. 35-44

15. World Tourism Organization. Tourism and Culture Synergies. Madrid. 2018. URL:<https://doi.org/10.18111/9789284418978>

16. Bellingham and Whatcom County, Washington. Cultural Heritage Tourism Strategic Plan: 2018–2022. URL: <http://mrsc.org/getmedia/af81721d-a449-41d5-aedcf71523f6687e/b45w47tourismplan.pdf.aspx>

### Додаткова література

17. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.

18. Колесник О. Формування класифікаційних ознак туризму у системі економічних аспектів розвитку суспільства. [http://www.nbu.gov.ua / portal/Soc\\_gum/Vzhdtu\\_econ/2009\\_1/36pdf](http://www.nbu.gov.ua / portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_1/36pdf).

19. Пархоменко Т.С. Антропологія туризму. Філософія туризму: навчальний посібник. К.: Кондор, 2004. 268 с.

20. Петрик Н.А., Чубрей О.С. Становлення та розвиток етнічного туризму (наприклад іміграційних процесів Лемківщини в середині ХХ століття).

*Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 672-673: Географія.* Чернівці: ЧНУ, 2013. С. 151-155.

21. Еко-ферма «Плай». URL: <https://ecofarm-play.com/>.